

POSTANOWIENIE Z DNIA 30 PAŹDZIERNIKA 2003 R.
(WZ 45/03)

Sąd, do którego prokurator nadrzędny nad prokuratorem, który zatwierdził postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia, skierował zażalenie wniesione na to postanowienie przez osobę błędnie uznaną za pokrzywdzonego, z tego powodu nie stwierdza swojej niewłaściwości (art. 35 § 1 k.p.k.), lecz zażalenie pozostawia bez rozpoznania jako pochodzące od osoby nieuprawnionej (art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.)

Przewodniczący : Sędzia SN St. Kosmał

Sędziowie SN : E. Matwijów, B. Rychlicki (sprawozdawca)

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej : płk R. Szubiga

Sąd Najwyższy w sprawie składania fałszywych zeznań przez Wiesława K., z powodu zażalenia mjr. Krzysztofa K. i po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej, na posiedzeniu w dniu 30 października 2003 r., zażalenia prokuratora na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 15 września 2003 r., po wysłuchaniu wniosku prokuratora :

1. pozostawił bez rozpoznania zażalenie mjr. Krzysztofa K., albowiem zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną,
2. uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P.

U z a s a d n i e n i e

Mjr Krzysztof K. w dniu 20 maja 2003 r. złożył do Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w P. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa składania fałszywych zeznań przez ppłk. Wiesława K. W dniu 18 czerwca

2003 r. starszy inspektor Oddziału Żandarmerii Wojskowej w P., na podstawie art. 307 § 1 w zw. z art. 305 § 1 w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie składania fałszywych zeznań w dniu 9 kwietnia 2003 r., w toku przesłuchania w charakterze świadka w tamtejszym oddziale ŻW, przez ppłk. Wiesława K., tj. o popełnienie przestępstwa określonego w art. 233 § 1 k.k., a to wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Postanowienie to, w trybie art. 305 § 2 k.p.k., zostało zatwierdzone przez prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w P. Mjr Krzysztof K., na podstawie art. 305 § 4 k.p.k., został zawiadomiony o powyższej decyzji procesowej. W dniu 2 lipca 2003 r. złożył on skargę do Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. na czynności procesowe prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w P. Postanowieniem z dnia 7 lipca 2003 r., na podstawie art. 467 § 1 i 2 w zw. z art. 465 § 2 k.p.k., prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. uwzględnił zażalenie mjr. Krzysztofa K. na zaniechanie czynności procesowych przez prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w P., polegających na nieprzyznaniu mu uprawnień pokrzywdzonego. Zarządzeniem z dnia 24 lipca 2003 r. prokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w P. przyjął zażalenie mjr. Krzysztofa K. na postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia w sprawie, albowiem zostało wniesione przez osobę uprawnioną i jest dopuszczalne z mocy ustawy. Z kolei prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. w dniu 13 sierpnia 2003 r., nie przychyłając się do wniesionego zażalenia i wnosząc o jego nieuwzględnienie i utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia, wniosek ten skierował do Wojskowego Sądu Okręgowego w P. Wojskowy Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 15 września 2003 r., na podstawie art. 35 § 1 k.p.k., stwierdził swą niewłaściwość do rozpoznania zażalenia mjr. Krzysztofa K. i sprawę przekazał do merytorycznego rozpoznania prokuratorowi Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. Na to postanowienie

zażalenia wnieśli prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgowej w P. oraz mjr Krzysztof K.

Prokurator zaskarżając postanowienie w całości zarzucił :

1. „ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, poprzez uznanie, iż kwestia ewentualnych fałszywych zeznań świadka ppłk. Wiesława K. nie mogła rzutować na ukształtowanie się sytuacji prawnej mjr. Krzysztofa K., gdy w rzeczywistości zeznania te stanowiły dowód w toku postępowania karnego w sprawie o czyn z art. 271 § 1 k.k,
2. obrazę przepisów postępowania wyrażonych w art. 49 § 1 k.p.k. oraz w art. 306 § 2 k.p.k. w zw. z art. 325 „a” k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez odmowę przyznania legitymacji pokrzywdzonego mjr. Krzysztofowi K. w toku postępowania karnego o czyn określony w § 1 art. 233 k.k. ”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania.

Mjr Krzysztof K. w zażaleniu wniósł o korektę zaskarżonego postanowienia poprzez nadanie mu statusu pokrzywdzonego w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy, po wysłuchaniu prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej, który wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania oraz o nieuwzględnienie zażalenia mjr. Krzysztofa K. rozważył, co następuje.

1. Zażalenie mjr. Krzysztofa K. należało pozostawić bez rozpoznania, albowiem zostało wniesione przez osobę nieuprawnioną do wniesienia środka odwoławczego (art. 429 § 1 k.p.k.). Sąd Najwyższy w pełni aprobuje wywody sądu pierwszej instancji, że mjr Krzysztof K., w niniejszej sprawie, nie jest pokrzywdzonym w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k. Poczynione w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia obszerne, wnikliwe i trafne wywody czynią

zbędnym ponowne rozważania instancji odwoławczej w tej kwestii. Sąd pierwszej instancji w szczególności słusznie odwołał się do poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 15 września 1999 r., I KZP 26/99, (OSNKW 1999, z. 11-12, poz. 69), w myśl którego „krąg pokrzywdzonych w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k. ograniczony jest zespołem znamion czynu będącego przedmiotem postępowania oraz czynów współukaranych. ” Trafnie sąd pierwszej instancji podniósł, przez pryzmat uwarunkowań art. 233 § 1 k.k., że przedmiotem jego ochrony jest szeroko rozumiane prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, w tym prawidłowość dokonywania ustaleń w postępowaniach prawnokarnych, na podstawie ustaw karno-procesowych. Zgodnie z treścią art. 49 § 1 k.p.k. pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. W przypadku popełnienia przestępstwa fałszywych zeznań osoba składająca o tym fakcie zawiadomienie, tak jak to uczynił mjr. Krzysztof K., jeśli jej dobro prawne nie zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone, np. poprzez znieważenie jej podczas składania owych zeznań, nie jest pokrzywdzonym w tej sprawie. Nadto zauważyć należało, iż podnoszone przez mjr. Krzysztofa K. okoliczności składania fałszywych zeznań przez ppłk. Wiesława K. de facto odnoszą się do innego postępowania, a które to postępowanie zakończyło się prawomocnym postanowieniem Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 21 lipca 2003 r. W tej sytuacji mjr. Krzysztofowi K. nie przysługiwało przewidziane w art. 425 § 1 k.p.k. uprawnienie strony do wniesienia środka odwoławczego, tj. zażalenia na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 15 września 2003 r. i zgodnie z treścią art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 655 § 1 pkt 1 k.p.k. należało pozostawić je bez rozpoznania.

2. Co do zażalenia prokuratora. Podniesione w nim zarzuty należało uznać za chybione, w kontekście powyższych rozważań Sądu Najwyższego. Zażalenie prokuratora jest o tyle jednak skuteczne i skutkuje uchYLENIE ZASKARŻONEGO postanowienia oraz przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do

ponownego rozpoznania, albowiem sąd ten dopuścił się obrazy art. 35 § 1 k.p.k., która miała wpływ na treść rozstrzygnięcia. Wojskowy Sąd Okręgowy w P. zgodnie z treścią art. 306 § 2 k.p.k. jest sądem właściwym, do którego prokurator nadrzędny nad prokuratorem, który zatwierdził postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, skierował zażalenie mjr. Krzysztofa K. (arg. z art. 306 § 2 w zw. z art. 325 a oraz z art. 329 § 1 k.p.k.). Na postanowienie odmawiające wszczęcia postępowania przygotowawczego pokrzywdzonemu oraz instytucji wymienionej w art. 305 § 4 k.p.k. przysługuje zażalenie (art. 306 § 1 i art. 325 a k.p.k.). Gdyby mjr. Krzysztofowi K. przysługiwały uprawnienia pokrzywdzonego, to jego zażalenie podlegałoby merytorycznemu rozpoznaniu, czy to w trybie art. 330 § 1 k.p.k., czy też art. 437 § 1 k.p.k. Rzecz jednak w tym, że na skutek błędnej decyzji procesowej prokuratora nadrzędnego nad prokuratorem, który zatwierdził postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego, osobie, która złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, przyznano uprawnienia pokrzywdzonego. Decyzja ta nie może skutecznie wpływać na dalszy tok postępowania (jak postrzega to żalący), albowiem sąd karny samodzielnie rozstrzyga zagadnienia faktyczno-prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego organu (arg. z art. 8 § 1 k.p.k.). Wojskowy Sąd Okręgowy w P. słusznie uznał, że mjr Krzysztof K. nie jest osobą pokrzywdzoną w rozumieniu art. 49 § 1 k.p.k. i w tej sytuacji, skoro wniesiono doń środek odwoławczy, powinien pozostawić go bez rozpoznania, jako pochodzący od osoby nieuprawnionej. Podstawę procesową tej decyzji stanowią przepisy art. 465 § 2 i art. 430 § 1 w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy w związku z zażaleniem prokuratora, mając na uwadze ewentualną możliwość ponownego zaskarżenia postanowienia Wojskowego Sądu Okręgowego w P. (art. 430 § 2 k.p.k.), uchylił zaskarżone postanowienie i z tymi zapatrywaniami prawnymi sprawę przekazał temu sądowi do ponownego rozpoznania.